

TOLKTRYCKET



”Det finns fortfarande idag en uppfattning om att vi inte är professionella utövare av vårt yrke”

Starstruck av Jamina Naipier, s. 09

”Sverige var bland de första landen i världen som organiserade formell utbildning av teckenspråkstolkar”

Om Varför teckenspråkstolkutbildningen finns på SU, s. 10

”Hos NKJT pratade vi om hur vi på bästa sätt bemöter utsatta kvinnor i vårt yrke.”

Dövas dag, s. 19



**”FORSKNING ÄR EN VIKTIG DEL AV UTVECKLINGEN
OCH PROFESSIONALISERINGEN AV ETT YRKE”**

Anna-Lena Nilsson, s.09

TOLKTRYCKET

Sveriges teckenspråkstolkars medlemstidning

KONTAKTA OSS tolktrycket@sttf.org

ANSVARIG UTGIVARE Kristian Kåresjö Nelson

MEDVERKANDE I DETTA NUMMER Åsa Byhlén, Kristian Kåresjö Nelson, Lina Silfwerbrandt, Helena Sikh, Tina Wigren Svensk, Anna-Lena Nilsson, Alva Rosengren-Blom, Malin Tesfazion, Eira Balkstam, Åsa Gustafsson, Clara Liljebldh, Maria Sköld

STTF:S STYRELSE

Ordförande Kristian Kåresjö Nelson
Vice ordförande Åsa Byléhn
Sekreterare Lina Silfwerbrandt
Kassör Rebeca Ferrer Esquivel
Ledamot Tina Wigren Svensk
Ledamot Jannicke Kvitvaer
Ledamot Carin Stenberg

ANNONSERA I TOLKTRYCKET
1/1-sida 4000 kr
2/3-sida 3000 kr
1/2-sida 2500 kr
1/3-sida 1800 kr
1/4-sida 1500 kr
1/8-sida 1000 kr

Vid köp av halvsidesannonser (eller större) i tidningen, ingår en veckas annonsering på sttf.org samt en puff i STTF:s flöde på facebook.

REDAKTIONEN Alva Rosengren-Blom
Maria Sköld
Silke Spangler
Sanna Lövström

BLI MEDLEM PÅ STTF.ORG Aktiv: 350 kr
Stödjande: 200 kr
Organisation: 800 kr
Endast prenumeration: 600 kr
Extranummer (för pren.) 350 kr
Studera: 175 kr

MANUSSTOPP 21 APRIL 2024



STTF.org



sttftolk



Sveriges teckenspråkstolkars förening (STTF)



Innehåll

Tankar från Åsa Byhlén 04

Till minne av Stefan 05

Camilla Warnicke numera docent 06

Starstruck av Jemina Napier 08

Teckenspråkstolkutbildning på SU 10

KTT 10 år! 13

Korsord & sudoku 17

En milstolpe uppnådd! 18

Dövas dag 20

FST: Gemensam handledning 23

EFSLI-konferens 24

Intervju: Tolk- och översättarservice 28



Hej alla medlemmar

Vad händer i styrelsen just nu? I slutet av oktober hade vi styrelsehelg i Gagnef. Fokus låg såklart på årsmöteskonferensen 2024. Vi lyckades checka av många viktiga punkter på listan och arbetet fortsätter. Det är många år sedan vi anordnade en konferens och vi ser att behovet av att träffas är stort. Förhoppningsvis ses vi i Örebro i slutet av mars. Mer information kommer när det närmar sig!

Vi är även på jakt efter lite nytt (eller nygammalt) blod i styrelsen! I skrivande stund saknar vi en ledamotkandidat för att göra oss komplett. Känner du någon du tror skulle passa eller är du själv sugen på att kandidera? Ja tack! Hör av dig till valberedningen på valberedning@sttf.org.

Till sist vill vi i styrelsen säga till er läsare att livet är förgängligt och det är sällan man ångrar en kram. Så krama om alla du bryr dig om och ge en komplimang när du får chansen. Det är så mörkt och kallt i världen idag att vi behöver allt ljus vi kan få!

Kram!

/Styrelsen genom sekreterare Lina

LEDARE

Sedan jag gick med i styrelsen 2016 (och garanterat dessförinnan) har vi ett par återkommande svårlösta frågor som dyker upp gång på gång. En av dessa är hur STTF och vi som medlemmar kan komma närmare varandra, att få till en känsla av ägandeskap och värme bland oss medlemmar. I dessa diskussioner konstateras följande hinder gång på gång: Tolktrycket är för bra! Tolktrycket är en välskriven, intressant och snygg tidskrift som endast har en handfull personer involverade i redaktionen. Dessa knivskarpa hjärnor lyckas med konststycket att år efter år, nummer efter nummer få fram publikationen håller i handen nu (eller ser på skärmen förresten) och dessutom göra den bra. Välskriven, intressant och snygg som sagt.

Som extra hinder har vi vår tjugiga hemsida, mailutskicksprogrammet som kan skapa väldigt fina utskick samt proffsiga mejlsignaturer från officiella mejladresser. Styrelsen försöker påminna (tjata?) om det att vi faktiskt ju bara är nio aktiva medlemmar i två arbetsgrupper som spridda över landet som med tungan rätt i munnen försöker göra föreningen levande men ovan hinder gör det inte lättare.

Jaha, varför skulle detta vara problem?

Jo, om jag går till mig själv och mina förväntningar på den organisation jag möter så kommer en förening som sätter upp handskrivna lappar på anslagstavlan "hälsningar Eva" och förening som utkommer med glansig tidning och svarar på mejl från "vänligen Åsa, Medlemsservice" omedelbart ge mig uppfattningen av en mycket liten enkel och nära samt en ganska stor komplex och frånvarande apparat. Vilket stämmer sådär.

Jag gör denna felbedömning med EFSLI konstant. Efslis som jag med hjärnan vet drivs av fyra ledamöter och en timanställd (för närvarande vakant) administratör, men i förväntningarna ändå känner att de, en stor förening med många medlemmar på Europeanivå liksom borde vara större, snabbare, ha mer koll på läget, svara på frågor och absolut kommunicera med oss mer. Dessutom, för mig åtminstone, känns styrelsen långt ifrån och lite ovanför. Mejl som kommer har varit så formellt skrivna att det känns svårt att svara, för visst borde

jag väl matcha stilnivån och språket och utskickade frågor tänker jag på som riktade till alla = ingen, snarare än alla = mig.

Som ni kan läsa längre fram i tidningen gör Efslis nu stora ansträngningar för att motverka ovanstående och minska avståndet, och jag gick mycket inspirerad ifrån heldagen i Grekland i september.

En sak jag verkligen tagit till mig efter dessa år är att det inte finns någon anledning att försöka upprätthålla en image som inte funkar, att gå i en för stor kostym ser bara löjligt ut. Istället är transparens och att be om hjälp himla bra koncept. Svåra i praktiken men vilka bra riktlinjer!

Blev detta en försvarstext till varför jag är så långsam på att svara på mejl? Jag hoppas inte det, jag hoppas den läses som jag tänkte när jag författade den: som en funderan över föreningen och hur vi uppfattas av oss medlemmar samt en lite bakvänd men oförblommad hyllning till Tolktrycket och dess redaktion.

Jag avslutar med att till Alva och Silke säga grattis och hurra till de nya tillskotten ♥

Åsa Byhlén



Bild tagen från sttf.org

Stefan Coster

Under slutsammanställningen av detta nummer av Tolktrycket, nås vi av det tunga beskedet att vår tidigare redaktör, kollega och vän Stefan Coster har gått bort. Vi är mycket chockade och ledsna, och kan samtidigt inte riktigt förstå vad som har hänt.

Stefan var under många år engagerad i STTF och brann särskilt för vår medlemstidning. Utan honom hade Tolktrycket inte varit vad det är idag. Även efter att Stefan lämnat redaktionen var han ett stort stöd för oss. Vi i redaktionen kommer att fortsätta jobba i Stefans anda. I nästa nummer kommer vi att publicera en mer utförlig text till hans minne.

Vi tänker på Stefans närmaste och på det avtryck han gjort hos oss alla.



Camilla Warnicke numera docent!

Camilla Warnicke är numera docent i socialt arbete vid Örebro universitet.

Camilla började sin yrkesbana som tolk och tog sin examen år 2000 på tolkutbildningen i Örebro. Hon arbetade som tolk under några år och började sedan studera sociologi, så småningom påbörjade hon sin forskarutbildning och blev som doktorand knuten till Universitetssjukvårdens forskningscentrum (UFC). I juni 2017 disputerade hon och hennes sammanläggningsavhandling bestod av fyra artiklar med fokus på ett interaktionistiskt perspektiv på teckenspråkstolkning via bildtelefoni. Hennes forskning är unik i det att hon är den första i Sverige som studerat teckenspråkstolkning utifrån ett grundmaterial bestående av autentiska tolkningar. Avhandlingens fyra artiklar belyser olika delar varav tolkens positionering är en.

Forskning

Camilla är verksam vid Region Örebro län som forskare. Camilla Warnickes forskning fokuserar på social jämlikhet, delaktighet och interaktion mellan människor och samhälle. Hennes forskning har primärt relaterat till tolkning mellan svenska och svenskt teckenspråk (STS), till döva och personer med dövblindhet.

Utöver forskningen arbetar Camilla deltid på Grants Office (RÖL) som forskningsfinansieringsrådgivare. Camilla har hållit i en rad olika forskningsprojekt där hon bland annat i samarbete med Institutionen för kultur och kommunikation (IKK) vid Linköpings universitet fortsatt tittat på hur tolkar använder



Foto: Mats Lindblom

olika typer av resurser vid interaktion via bildtelefoni.

Samarbeten och uppdrag

- Remote interpreting between a spoken and a signed language (ReS) – ett projekt vid Region Örebro län.
- Social jämlikhet och trafiksäkerhet – en förstudie om funktionsnedsättning och nollvisionen, ett samarbete mellan Region Örebro län och Örebro universitet finansierat av Trafikverket.
- Better communication in individuals with congenital deafblindness (BeCom) – ett Forte-finansierat projekt i samarbete med Linköpings universitet.
- Specialiserad vattendansintervention för personer med flerfunktionsnedsättning (SVAN) – ett projekt vid Region Örebro län
- Health literacy within cancer care – ett doktorandprojekt vid Region Örebro län
- Avslutat uppdrag: samarbete med Nationellt kunskapscenter i dövblindfrågor (Nkcdb) relaterat till insatser för personer med dövblindhet

Forskningsprojekt – pågående projekt

- Social jämlikhet och trafiksäkerhet – en förstudie om funktionsnedsättning och nollvisionen
- Tecken på åldrande – identifikation av åldersrelaterad kognitiv funktionsnedsättning för teckenspråkiga döva

Undervisning

Camilla handleder uppsatser och undervisar på grund-, avancerad- och forskarnivå. Hon har arbetat som lärare på teckenspråks- och dövblindtolkutbildningen i Örebro (Fellingsbro folkhögskola) sedan 2007 och fortfarande.

Inom Region Örebro län ger hon föreläsningar om forskningsfinansiering för forskare och doktorander och verkar som basgruppshandledare på läkarprogrammet.

Fellingsbro folkhögskola erbjuder kurser i tolkning via bildtelefoni till Sveriges samtliga tecken-

språkstolkutbildningar (inklusive SU) som Camilla håller i. Hon anlitas också som kursledare och föreläsare vid kandidatprogrammet i teckenspråk och tolkning vid Stockholm universitet.

Camillas forskning är av stort värde för tolkar, döva och personer med dövblindhet. Vi som är hennes kollegor här i Örebro, runtom i landet och utomlands gratulerar henne till docenturen och ser fram emot de nya rön hon forskar fram till gagn för alla – ja, för ett jämlikt samhälle!

Helena Sikh

Teaser om tolkenkätundersökningen



Det har inkommit många svar från våra tolkar. Det är utmanade att sammanfatta, jämföra och gräva i alla svar. Faktorerna som påverkar är till exempel arbetslivserfarenhet, vilken region man jobbar i, om man är egenföretagare eller jobbar privat runtom i Sverige:

- Den lägsta lönen är 20 000 kronor (netto) för en person med 6 års arbetslivserfarenhet.
- Den högsta lönen är 60 000 kronor som egenföretagare (Personen har jobbat i 13 år.)
- Den högsta lönen är 40 000 kronor i en statlig myndighet (Personen har jobbat i 25 år.)
- Den genomsnittliga lönen ligger omkring 31 000 kronor.

Ingångssnittet verkar ligga mellan 22 000-25 000 kr, med undantag för Region Örebro län som nyligen införde en minimilön på 27 500 kr för alla med minst 3 års eftergymnasiala studier. Ingångslönen är skrämmande låg. Löneskillnader visar sig ganska kraftigt mellan olika regioner och även privat. Längden på arbetslivserfarenheten hos de som svarat varierar från 1 år till över 32 år.

Isabel och Pontus planerar att presentera tolkenkätundersökningen den 27 november i Stockholm på årets nätverksträff för tolkar och på STTF:s årsmöteskonferens i mars 2024. Sammanställningen är fortfarande inte klar!



Starstruck av Jemina Napier

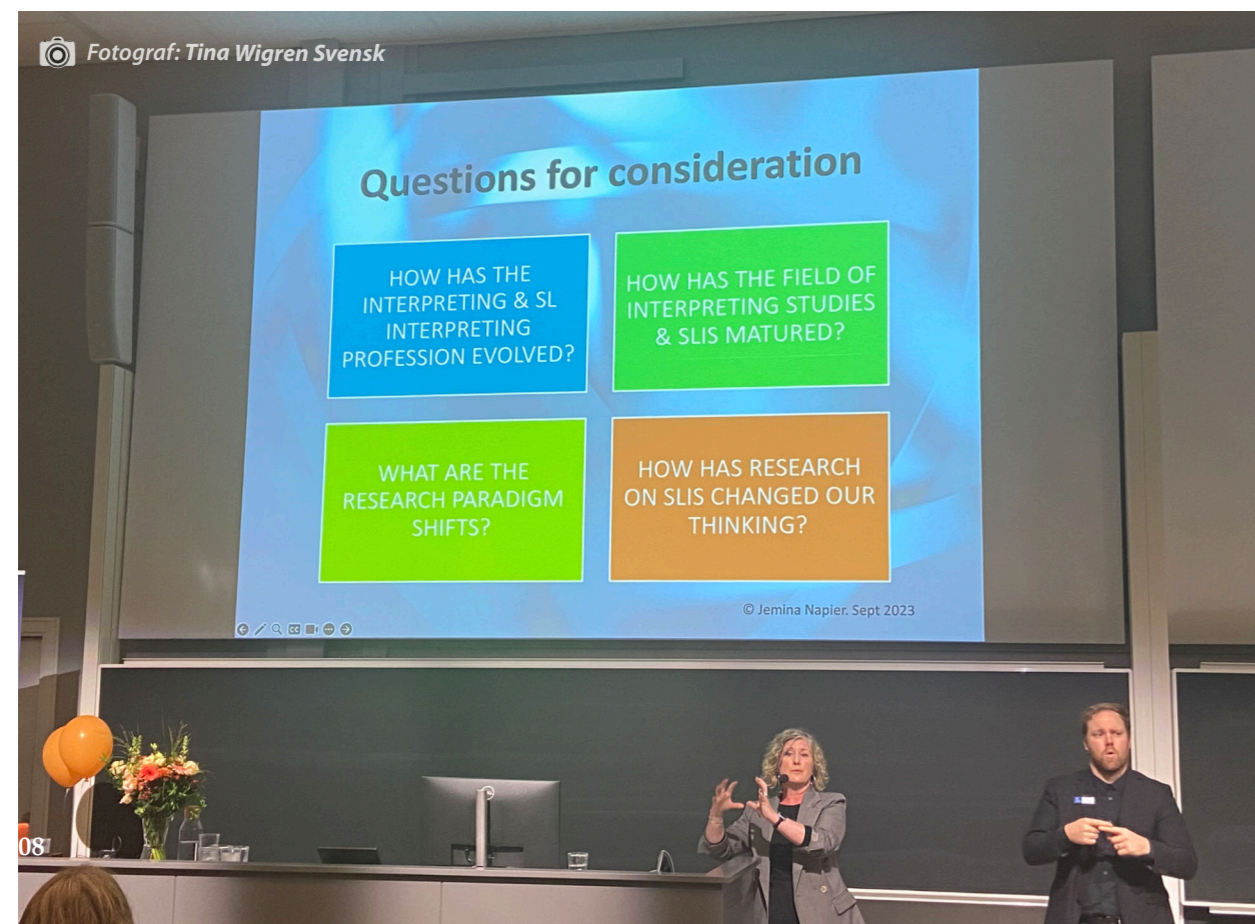
Jag måste erkänna att jag blev lite starstruck när Jemina Napier ätrade scenen. Under min tolkutbildning var hon vår husgud, hennes litteratur var vår bibel. Hennes bok, ni vet den röda, Sign Language Interpreting, är den mest slitna, mest vällästa och den bok med flest anteckningar och överstrykningar i olika färger som jag äger.

Jemina gick igenom hur det har sett ut bakåt i tiden, hur vårt yrke har utvecklats och hur forskningen har påverkat och fortfarande påverkar vårt yrke och vår yrkesroll. Och hur viktigt det är att vi fortsätter forska. Jag tänkte göra några nedslag i allt hon berättade.

Jemina tog oss först med på en historielektion, från det gamla Egypten där man sett att tolkar/översättare fanns, så även i det gamla Grekland och i Rom. Tolken användes förr för att kunna

kommunicera med folk från andra länder, till exempel när man ville sprida sin tro till nya områden. De användes även vid kolonisering, då var det oftast någon från det koloniserade landet som fick uppgiften. Dessa tolkar sågs ofta som allierade med den nya kolonialmakten och blev därför utfrysta av sina landsmän.

Om vi tittar lite mer på teckenspråkstolkars historia så försökte vi i början att kopiera de övriga tolkarnas arbete, utan att det fungerade så bra. Känslan var mest att här står eller sitter jag bredvid eller mitt emot dig och viftar. Vi togs inte på allvar och det finns fortfarande idag en uppfattning om att vi inte är professionella utövare av vårt yrke utan snarare släkt eller assistent till den teckenspråkiga tolkanvändaren. Hur långt framskriden professionen är i olika länder varierar stort, till exempel har Kroatien nyligen skapat en förening



för teckenspråkstolkar medan andra länder haft sin i många år (STTF här i Sverige har funnits sedan 1969). Generellt kan sägas att västvärlden har kommit längre.

Hur ser det då ut idag? Enligt Jeminas siffror så har vi idag i Europa cirka 7500 teckenspråkstolkar utspridda i ungefär 40 olika länder. I USA är det 16000 medlemmar i tolkföreningar och Storbritannien har 1600 registrerade tolkar. Hur många finns det då i hela världen? Det är svårt att svara på då alla inte har föreningar eller registreras (inte ens här i Sverige har vi bra statistik på hur många verksamma tolkar vi har) men gissningsvis mellan 26000-30000. Sedan finns det fortfarande många som tolkar utan utbildning, till exempel familjemedlemmar.

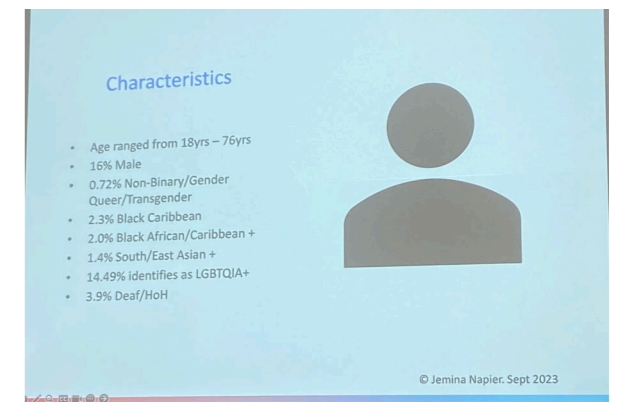
Efter denna historielektion gick Jemina vidare till att prata om forskningen. På 1950-talet kom forskning och litteratur kring teckenspråkstolkning. Då var den upplevelsebaserad och skrevs utifrån egna erfarenheter. Under 1980-talet kom istället fler studier kring teckenspråkstolkning.

Jemina pratade om tre steg inom forskningen:

1. "Generation Zero" vars forskning är beskrivande och normativ.
2. "First generation research" som innehåller teoretiska överväganden och analyser.
3. "Second generation research", som undersöker hur studenter och professionella använder kunskapen från den första generationens forskning.

Ett exempel på vad som kommit fram inom forskning är vem den typiska tolken i Storbritannien är.

"Det finns fortfarande idag en uppfattning om att vi inte är professionella utövare av vårt yrke"



En allmän bild av vem tolken i UK är, till skillnad från den genomsnittliga tolken som beskrivs i texten. Foto: Tina Wigren Svensk

nien är. Medelåldern är 44 år, hon är en hörande heterosexuell vit kvinna. 51% är icke religiösa och 44% är egenföretagare. Majoriteten, 82%, kommer från England. Detta väcker ändå tankar kring hur vi som tolkar kan representera våra tolkanvändare om vi inte är en tillräckligt varierad grupp. Och vad kan vi göra för att förändra detta?

Jemina uppmanar fler att våga forska, det behövs. Vi som är aktiva teckenspråkstolkare stöter hela tiden på nya frågeställningar att forska kring i vårt dagliga arbete. Viktigt är att vi hela tiden kommer ihåg att reflektera kring vår tolkning och använda de verktyg vi fått från den forskning som har bedrivits. Ett sätt att börja forska är att använda studier som redan existerar utanför Sverige och applicera dem på hur det ser ut här. Jemina tipsade också om EUMASLI som är ett masterprogram inom just teckenspråkstolkning som framkommit genom ett samarbete mellan universitet i Skottland, Tyskland och Finland.

Gå gärna in och läs mer på www.eumasli.eu. Och varför inte ta chansen att forska, kanske är du den som framtida tolkelever sitter och förundras över, precis som jag gjorde med Jemina. Det sägs att man inte ska träffa sina idoler, men hon var precis så kunnig, ödmjuk och fantastisk som jag hade trott.

Tina Wigren Svensk

Teckenspråkstolk- utbildning på Stockholms universitet – varför det?

Som många säkert vet kan man i Sverige idag utbilda sig till teckenspråks-/dövblindtolk (som i den fortsatta texten förkortas till 'tolk') både på folkhögskola och på universitet. Den här texten är baserad på en föreläsning jag höll när Kandidatprogram i teckenspråk och tolkning på Stockholms universitet (SU) firade 10-årsjubileum den 29 september 2023 (Nilsson, 2023). Jag kommer att beskriva bakgrunden till att det finns en tolkutbildning på SU, några av de argument som användes för att få igång den och något om vilken utveckling vi har sett sedan kandidatprogram-met startade.

Sverige var bland de första landen i världen som organiserade formell utbildning av teckenspråkstolkar. Den första kursen hölls redan 1969, mycket tack vare Sveriges Dövas Riks-förbund (SDR) och deras intressepolitiska arbete (Lundström, u.å.). Allt eftersom åren gick blev utbildningen gradvis längre, för att till slut omfatta fyra år på folkhögskola. Från början antog man personer som redan kunde svenskt teckenspråk (STS). Men sedan länge ska tolkeleverna nu både lära sig STS och lära sig att tolka mellan svenska och STS. Förutom andra ämnen som ingår i utbildningarna ska eleverna dessutom lära sig att tolka och ledsaga för personer med dövblindhet.

Under den tid då tolkutbildningen växte fram var Skolöverstyrelsen (SÖ) ansvarig myndighet. När SÖ lades ned, 1991, måste andra myndigheter ta över deras arbetsuppgifter, bland annat fördelningen av statsbidrag till tolkutbildningen. Trots motstånd från SÖ flyttades ansvaret för teckenspråkstolkutbildningen på folkhögskola till Tolk- och översättarinstitutet (TÖI), vid SU, som redan ansvarade för alla andra tolkutbildningar i landet.

Med början i slutet av 1980-talet hade det i flera

länder startats tolkutbildningar på hög-skola eller universitet. I våra nordiska grann-länder flyttades befintliga tolkutbildningar från folkhögskola till yrkeshögskola, högskola eller universitet. Men, Sverige behöll modellen med att ha utbildningen på folkhögskola.

Att allt fler länder förlade sina tolkutbildningar till den högre utbildningen ledde också till att forskning på tolkning växte fram. Forskningsresultaten kunde sedan ligga till grund för att vidareutveckla både yrket och utbildningarna. Vi var många som började fundera på hur sådan forskning skulle kunna komma i gång även i Sverige. Flera aktiva medlemmar i Sveriges Teckenspråkstolkars Förening (STTF) debatterade tolkutbildningens framtid. I debatten kunde man se argument för att behålla utbildningen på folkhögskola, för att förlägga den till universitet, och för att starta en egen Tolkhögskola. (Delar av den debatten publicerades under åren 2007–2011 i STTF:s medlemstidning Tolktrycket.)

Internationellt fortsatte utvecklingen på tolkområdet med att den första kullen aktiva tolkar antogs som studenter på en master-utbildning i teckenspråkstolkning år 2009. Utbildningen heter

**”Sverige var bland de första
landen i världen som
organiserade formell utbildning
av teckenspråkstolkar”**

**”Forskning är en viktig del av
utvecklingen och
professionaliseringen av ett yrke”**

European Master in Sign Language Interpreting (EUMASLI), och ges i samarbete mellan tre universitet/högskolor i Tyskland, Skottland och Finland. Den är öppen för tolkar från hela världen, om de har en akademisk grundexamen, tre års yrkesverksamhet och tillräckliga kunskaper i engelska. Eftersom den svenska tolkutbildningen inte gav en kandidatexamen hade de flesta svenska tolkar inte den akademiska examen som krävdes för att söka in på EUMASLI. Utan en sådan examen kunde de inte heller söka sig till en forskarutbildning på andra vägar, för att forska på tolkning. Det här betydde att Sverige började halka efter utvecklingen i resten av Europa.

Även om vi tolkar diskuterade och argumenterade om tolkutbildningens framtid var det nog ett brev från fyra intresseorganisationer: Sveriges Dövas Riksförbund (SDR), Hörselskadades Riksförbund (HRF), Förbundet Sveriges Dövblinda (FSDB) och Riksförbundet för döva, hörselskadade och språkstörda barn (DHB) som var det egentliga startskottet för den process som ledde till att det idag finns en tolkutbildning på SU. Den 29:e januari 2009 skrev organisationerna till utbildningsdepartementet att de ville att pengar skulle "tilldelas SU för att anordna teckenspråk-/dövblindtolkutbildning och att utreda möjligheten att anordna skrivtolkutbildning". De hade flera argument för att utbildningen skulle ligga på högskolenivå, som: kvalitetssäkring, akademiskt utbildade lärare, undervisning på vetenskaplig grund, och att forskning skulle komma i gång.

På Stockholms universitet var man intresserade av att åta sig en sådan utbildning, och under 2009 följde man upp med flera brev – både internt och till regeringen. I breven förklarade man sig villiga att åta sig uppdraget, under förutsättning att det finansierades av utbildningsdepartementet. Det dröjde ända till april 2011 innan SU hörde något från departementet. Då fick SU i uppdrag att, på en dryg månad, ta fram förslag till möjliga utbildningar. En arbetsgrupp satte ihop ett antal olika förslag, av olika omfattning. Det minst omfattande

förslaget innehöll enbart ett kandidatprogram (dvs. tre års studier på heltid). Det mest omfattande förslaget innehöll: bastermin i teckenspråk samt ett kandidatprogram, möjlighet att bygga på med magisterexamen (ett år) eller masterexamen (två år) och dessutom en forskarutbildning. Enligt detta förslag skulle det också gå att studera skrivtolkning separat, och att fortbilda sig inom dövblindtolkning.

Tyvärr tyckte departementet att det mest omfattande förslaget var för dyrt. Regeringens så kallade regleringsbrev till SU för 2012 innehöll bara pengar till att planera en högskoleutbildning i "teckenspråk och tolkning". Utbildningen skulle ge en kandidatexamen, alltså vara tre år på heltid. Den skulle starta hösten 2013, och fick inte ha några förkunskapskrav utöver de vanliga högskolekraven. Ansvaret för utbildningen delades mellan två institutioner på SU: Tolk- och översättarinstitutet (TÖI), som redan ansvarade för tolkutbildning på folkhögskolor, och teckenspråksavdelningen på Institutionen för lingvistik, som forskade om och undervisade i STS, och hade arrangerat ett antal olika fortbildningar för tolkar. Något överraskande skulle de pengar som tidigare bara gått till att finansiera folkhögskolornas tolkutbildningar nu även räcka till universitetsutbildningen.

Tio år senare är det svårt att bedöma om det faktum att vi till sist fick i gång en tolkutbildning på SU gav de resultat vi hoppades på, eftersom så mycket annat har förändrats i samhället. Tolkyrkets popularitet har minskat, och de tolkutbildningar som idag finns i Sverige har få sökande. Jämfört med det första förslaget har utbildningen på SU genom åren förändrats, förbättrats och utökats – nu senast har döva tolkstuderande fått möjlighet att studera på en egen inriktning.

Att få igång forskning var ett av argumenten för en tolkutbildning på högskolenivå. Forskning är en viktig del av utvecklingen och professionaliseringen av ett yrke, och forskningsresultat kan användas till att förbättra både grundutbildning

**”Sverige började halka efter
utvecklingen i resten av Europa”**

och fortbildning. Dessutom kan man använda forskningsresultat till att på olika sätt förändra och förbättra tolktjänsten. Sedan tolkutbildningen på SU startade har det forskats mycket på hur hörande andraspråksstudenter lär sig teckenspråk, hur man bäst undervisar dem, etc. Hittills har dessutom 41 kandidatuppsatser skrivits av studenter på utbildningen. Men, det är först i år som några av tolkstuderterna valt att gå vidare och även ta en masterexamen i översättningsvetenskap. Trots att fyra kullar tolkar från olika länder har genomfört EUMASLI-programmet är det ännu ingen svensk teckenspråkstolk som tagit en sådan masterexamen. Det kommer alltså att dröja många år innan fler svenska teckenspråkstolkar blir kvalificerade att forska på sitt eget yrke, och med det bidra till fortsatt forskning och utveckling.

Anna-Lena Nilsson

Referenslista:

Lundström, Beata. (u.å.). Teckenspråket är grunden i vår profession. En bok om Sveriges Teckenspråkstolkars Förening. Örebro: Sveriges Teckenspråkstolkars Förening.

Nilsson, Anna-Lena. (2023) "Teckenspråkstolkutbildning på Stockholms universitet – varför det?". Föreläsning vid 10-årsjubileet för Kandidatprogram i teckenspråk och tolkning vid Tolks- och översättaruniversitetet på Stockholms universitet. 29 september 2023. <https://osf.io/sgybf>

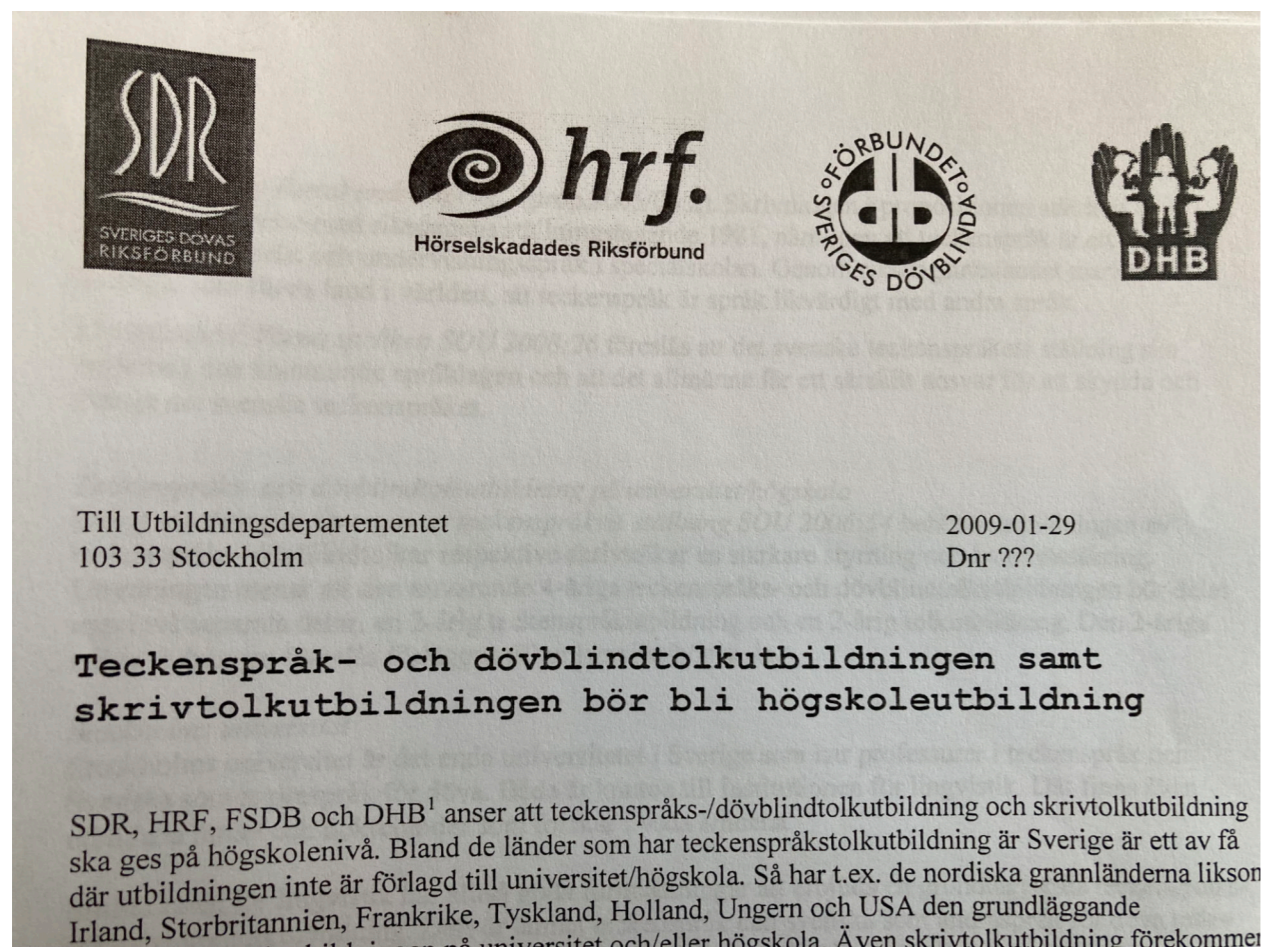


Foto: Anna-Lena Nilsson



Foto: Rebeca Ferrer Esquivel

10-årsjubileum för kandidatprogrammet i teckenspråk och tolkning

Kandidatprogrammet i teckenspråk och tolkning, KTT, firade tioårsjubileum och bjöd in till en dag med föredrag, tårta, ståupp och mingel.

Magnus Dahnberg, föreståndare på TÖI, hälsade alla välkomna och sedan leddes vi mellan programpunkterna av Jonas Brännvall, adjunkt på universitetet och tidigare student på KTT.

Malin Tesfazion och Eira Balkstam, studierektorer och lärare på programmet gav en gedigen genomgång av hur undervisningen har utvecklats och förändrats under åren, och vi fick se ett schema över alla de kurser som ingår i utbildningen, en diger lista. Roligt för oss redan aktiva tolkar är att de från och med i år öppnar upp platser på en rad kurser för allmänheten, undertecknad har redan anmält sig till den som heter Internationellt tecknande, du som missade detta håller med fördel ögonen öppna inför kursläpp våren 2024.

Två alumner presenterade sina kandidatuppsatser, Joanna Georgieva och Fanny Söderqvist.

Joannas uppsats, Universitetsutbildning med tolk, handlar om döva studenters perspektiv på studier via teckenspråks- eller skrivtolk. Detta har hon undersökt genom intervjuer med studenter



Foto: Rebeca Ferrer Esquivel

spridda på flera lärosäten. Joanna fokuserade på tre huvudområden: när studenterna använde tolk, inkludering på utbildningen samt tolkningens kvalitet. Sammantaget var respondenternas upplevelse av att studera med tolk positiv, och de tyckte att tolkarna var professionella och av högre kvalitet än på andra områden. Inkluderingen i det sociala var det som studenterna tyckte var det svåra, det är upp till många andra faktorer utöver tolken om man kommer in i sammanhanget (t.ex. lärare och elevers attityd och samarbetsvilja).

Fanny redogjorde för sin uppsats Döva teckenspråkstolkars copingstrategier där hon via en inspelad föreläsning tolkad av ett dövt/hörande tolkpar undersökt vilka språkliga strategier den döva tolken använder. Hon kunde utifrån detta material urskilja fem stycken; adekvata tillägg, parafrasering, användandet av teckenrummet, adekvata utelämningar samt översättningsstil. Men hon betonade såklart att det, från ett så ytterst begränsat material, inte går att säga något alls om ifall dessa på detta sätt skulle vara gemensamt för döva tolkar eller huruvida döva tolkars copingstrategier skiljer sig från hörande kollegors.

Båda dessa uppsatser kommer att kunna läsas på söktjänsten DiVA (diva-portal.org) framöver, tillsammans med majoriteten av de uppsatser som skrivits under dessa tio år, ett fyrtiotal(!) till mängden, så mycket intressant läsning står att finna där.

Florian Tirnovan underhöll med träffsäker standup och det är verkligen en ynnest att få se och lyssna på ett sånt fint samarbete som det mellan Florian och tolken Robert Ingvarsson, det blev lika roligt på talad svenska som det var på teckenspråk!

Åsa Byléhn



Foto: Rebeca Ferrer Esquivel

KTT 10 år!

Hösten 2023 är det 10 år sedan kandidatprogram i teckenspråk och tolkning startade på Stockholms universitet vilket vi firade med ett jubileumsevent den 29 september. Dagen bestod av föreläsningar av våra inbjudna gästtalarer, professor Jemina Napier och professor Anna-Lena Nilsson. Professor Napier talade om professionaliseringsprocessen som teckenspråkstolkryket har gått igenom och professor Nilsson berättade om historien som ledde fram till att tolkutbildningen hamnade på Stockholms universitet.

Det hölls även föredrag om dagens kandidatprogram och dess utformning av våra studierektorer Malin Tesfazion och Eira Balkstam. Dessutom presenterade två av våra alumner (gamla studenter), Fanny Söderqvist och Joanna Georgieva, sina kandidatuppsatser. Det bjöds även på tårta och kaffe samt posterutställning av tidigare kandidatuppsatser samt underhållning av Florian Tirnovan.

Vi vill tacka alla som kom och firade med oss och passa på att välkomna er till vårt 20-årsjubileum 2033!



Foto: Rebeca Ferrer Esquivel

Under de 10 år som gått har kandidatprogram i teckenspråk och tolkning (KTT) vid Stockholms universitet utvecklats och idag finns två olika inriktningar, tolkning mellan talad svenska och svenskt teckenspråk samt intramodal teckenspråkstolkning. Under september 2023 påbörjade den första kullen studenter den nya inriktningen - Intramodal teckenspråkstolkning. Vi är glada och stolta över att äntligen få välkomna dessa studenter till programmet som planerats sedan länge. Under den här första terminen läser studenterna på distans teckenspråkslingvistik och svenska som andraspråk för döva. Andra terminen, våren 2024, ska studenterna, delvis på distans och delvis på plats, ägna sig åt studier i internationellt tecknande och introduceras i översättningsövningar. De kommer dessutom att få samläsa kursen Kontrastivt perspektiv på svenskt teckenspråk, tillsammans med studenter från den andra inriktningen av programmet - tolkning mellan svenskt teckenspråk och svenska. Vi önskar samtliga studenter lycka till!

Varma hälsningar
 Malin Tesfazion, Eira Balkstam,
 Åsa Gustafsson och Clara Liljebldh

KARL-OSKAR OCH KRISTINA	BYTER PLATS PÅ HAR SKOR	KAN OVIKTIGT LÄMNAS ÅKE / DK LOS ANGELES 2 P SING	AKTIVT DOLDA	TILL-TALAD	INTE ALLS SNALL	SPIRA	INTE SOM ANDRA	DE VÄRMER VID DRAG
DE ÄR KANSKE REDAN UPPE?								
NORDLIGT OXDJUR								
MEDI-CINALVÄXT MED VERA		HASVIK AIRPORT DEN GÄR ÄNDA UPP?		DING ...	HETTE DISNEY OCKSÅ			
ETT MÄTT STRYK		ÄR VIKTIGA IVÅR KÄR SOLGUD					OCH I NORGE BRA BETYG	
GULLIGT NAMN ATT KALLA VARANN				EN HEN SLIPAR DE-RAS BLAD TENN				
TAR BORT TALLMARK	DJUR MED LÅNG HALS	AVGÖR VEM SOM FÅR GÅ		RÖJIG			VILDKATT HÄNGER TARZAN I	
VITT BRÖD	BYXA KRY	PUHS POLARE HARRY POTTERS OMRÅDE		SLUMRA IN ERIK, MATTIAS & DANNY WINDOWS X.P.T EX			DE ÖPP-NAS I DEC BYXORNA, TROJORNA	
SNICKE-SNACKA		NY-BORJARE				DE GRILJERAS HART MATERIAL		
				I FRYSEN FÖR DOPPAR-DAGEN			DE RYM-MER HÖ KAN MAN STÅ PÅ	
VIND-PUST		SOM TILL-HOR VÄT-TENDRAG OOOO			MITT I SKUMPA	ÖVAR DE GÄR ALDRIG UR?		
SCROLLA I MOBILEN				SÅLDA BILLIGT				NATRIUM
ELEK-TRIKERNIS FAVORIT. KRYDDA?				DE BRUKAR LOSSNA FÖRST				

Korsord skapat av Maria Sköld.

				7				
		6	2		4	1		
	9					3	5	
	4			5			1	
3					1			6
	7						2	
	2	7					3	
			5	1		3	4	
				6				8

Classic XVIII av Gustaf Hafvenstein.

Vanliga sudoku-regler gäller: Placera siffrorna 1 till 9 i varje rad, kolumn och 3x3 box utan att upprepa en siffra.

Facit finns på sida 27.



Att auktorisera sig eller inte - det är frågan

Auktorisationens betydelse för teckenspråkstolkars yrkesverksamhet i Sverige

Auktorisation för teckenspråkstolkare har erbjudits sedan 1 juli 2003 i Sverige. Enligt Kammarkollegiet visar auktorisation på att tolken besitter de gedigna kunskaper och färdigheter som krävs för tolkning. Innan studien genomfördes saknades information kring auktorisationens betydelse för teckenspråkstolkars yrkesverksamhet, samt tolkars inställning till auktorisation. Denna studie var den första av sitt slag i Sverige.

Syfte: Belysa yrkesverksamma teckenspråkstolkars uppfattning kring auktorisation och dess betydelse i tolkarnas yrkesverksamhet i Sverige.

Forskningsfrågor:

- Vilka anledningar anger teckenspråkstolkare till att auktorisera sig, kontra inte auktorisera sig?
- Vilken betydelse har auktorisation för tolkarnas yrkesverksamhet?
- Finns det en relation mellan tolkarnas arbetsplats och auktorisation? Arbetade tolken kvar på sin arbetsplats efter sin auktorisation?

Metod: Studien användes en kombinerad kvantitativ och kvalitativ metod. Materialet byggde på en digital enkät till yrkesverksamma teckenspråkstolkare i Sverige.

Resultat: Resultatet visade att 70% av de auktoriserade tolkarna ansåg att auktorisationen haft liten till ingen betydelse för dem i yrkeslivet. Nästintill hälften av de auktoriserade tolkarna angav att deras arbetsgivare önskat att hen skulle auktorisera sig. Studien visade på en statistiskt signifikant relation mellan auktoriserade och icke-auktorisera tolkarnas arbetsplats.

Majoriteten av de auktoriserade tolkarna hade anställning på en tolkcentral, medan majoriteten av de icke-auktorisera tolkarna arbetade på ett tolkbolag.

Studien visade på en del meningsskiljaktigheter kring auktorisationens betydelse för teckenspråkstolkarnas yrkesverksamhet beroende på om tolken var auktoriserad eller ej.

Framtida forskning: Att i framtiden undersöka liknade frågor med ett större antal respondenter skulle kunna generera en bredare och än mer grundlig undersökning kring teckenspråkstolkarnas syn på auktorisation och dess betydelse för tolken i yrkeslivet. I framtiden kanske synen på auktorisation ser annorlunda ut när teckenspråkstolkarnas status i samhället höjts och professionaliseringen av yrket nått sin kulmen.

16 Foto: Rebeca Ferrer Esquivel

En milstolpe uppnådd!

I december 2022 skickade Fellingsbro folkhögskola, Region Örebro län, in en ansökan till Myndigheten för yrkeshögskolan, MYH, om att få nivåbestämning enligt SeQF* på den examen vi ger till de som erhåller utbildningsbevis som teckenspråkstolk och dövblindtolk. Undertecknad fick skolledningens godkännande att göra detta.

Bakgrund

Fram till den 30 juni 2012 hade en särskild inrättning på TÖI vid Stockholms universitet förvaltat det extra statsbidrag som fördelades till folkhögskolor med teckenspråkstolk- och dövblindtolkutbildning (framledes i denna artikel benämnd tolkutbildning). Från 1 juli 2012 gick medlen över till MYH att förvalta. Under de första två åren förekom regelbundna möten mellan tjänstemän på skolorna och på myndigheten. Tolkutbildningarna på folkhögskola har inget poängsystem, däremot finns målbeskrivningar som skall uppnås för att erhålla ett utbildningsbevis. Uppnås inte målen utfärdas istället ett intyg. Under ett möte 2015 i Västerås, där MYH:s utbildningsenhet finns, dryftades SeQF-systemet och då föddes tanken om att detta kanske kunde vara ett sätt att beskriva yrkets komplexitet och vad det innefattar.

Från MYH:s hemsida:

Vad är SeQF?

Sveriges referensram för kvalifikationer för livslångt lärande (SeQF) är ett system som hjälper oss att få ett gemensamt språk när vi pratar om olika krav på kompetens, både i Sverige och utomlands. SeQF bygger på och är kopplad till den europeiska referensramen för kvalifikationer, EQF. Syftet med referensramarna är att göra det lättare att jämföra kvalifikationer från studier och arbetsliv både nationellt och internationellt. Myndigheten för yrkeshögskolan är sedan 2009 den nationella samordningspunkten för EQF och ansvarar för vissa delar av kontakten med EU-kommissionen

och andra länders nationella samordningspunkter i frågor om EQF och SeQF.

Ökar jämförbarheten

Med SeQF kan olika kvalifikationer från både studier och arbetsliv jämföras på ett lättare sätt. Det syftar bland annat till att underlätta matchningen på arbetsmarknaden. Arbetsgivare kommer att få en bättre bild av vilken kompetens den enskilda individen har, vilket i sin tur ökar individens anställningsbarhet och attraktionskraft på arbetsmarknaden.

System med nivåer

I SeQF placeras kvalifikationer på 8 olika nivåer där nivån anger hur avancerat kvalifikationernas innehåll är. Nivå 1 är den minst avancerade och 8 den mest avancerade nivån. Nivån säger ingenting om kvalifikationens omfattning. En lång universitetsutbildning kan ligga på samma nivå som ett certifikat som visar att innehavaren har spetskompetens inom ett yrkesområde. När det gäller kvalifikationer inom det formella utbildningssystemet, såsom YH-examen eller magisterexamen, bestämmer regeringen vilken nivå de motsvarar enligt SeQF. Andra aktörer kan utfärda kvalifikationer som regeringen inte fattat beslut om nivå för. Dessa aktörer kan ansöka hos MYH om att få ett beslut om nivå enligt SeQF.

Fellingsbro folkhögskolas ansökan och processen som följde

Ansökan skickades in den 15 december 2022.

*SeQF- QF står för "Qualifications Framework". Detta bygger på ett EU-gemensamt ramverk för kvalifikationer, EQF, där man bytt ut E ("European") mot Se som står för Sverige, därav den svärigenomträngliga akronymen

Den behandlades först av handläggare på MYH. Vi ombads komplettera vår ansökan i mars 2023. Vi skickade in en komplettering med vissa förtydliganden gällande vårt systematiska kvalitetsarbete. Ärendet gick sedan vidare till Rådet för den nationella referensramen för kvalifikationer. Rådet består av 11 representanter från statliga myndigheter, näringsliv, utbildningssystemet, fackliga organisationer, med mera (för detaljer, se MYH:s hemsida). Rådet granskar ansökan och ger förslag till MYH på vilken nivå kvalifikationen ligger. Rådet sammanträdde i maj. I juni fick vi det första förslaget om nivåplacering. Vi var inte tillfreds med det och skickade in ett yttrande i augusti. Den 15 september hade det statliga rådet ånyo en sittning och granskade vår ansökan igen. Rådet föreslog då nivå 6. Detta är vi nöjda och tillfreds med. Beslutet nådde oss den 28 september. Att uppnå kvalifikationen teckenspråkstolk och dövblindtolk är grannliga. Yrkets mångfacetterade delar kan vara svåra att beskriva och argumentera för framför en högre chef eller en HR-chef som saknar kunskap inom området. Vår intention med denna ansökan är att framtida studerande som erhåller utbildningsbevis har något att referera till, nämligen att kvalifikationen är nivåbestämd till SeQF-nivå 6. Förhoppningsvis leder de texter som finns under läranderesultat (kunskaper, färdigheter, ansvar och självständighet) till att det blir lättare att föra fram yrkesrelaterade frågor på arbetsmarknaden.

bildningen i sig. Vi har erfarenhet att det är noga med hur man uttrycker sig. De första som kommer att få SeQF 6-logga och ett kvalifikations-ID på sina utbildningsbevis är de som tar examen våren 2024. De som slutat åren innan och uppnått kvalifikationen kan inte hävda motsvarande men dock hänvisa till att den numera är SeQF:ad till nivå 6. Det är enbart de som uppnått kvalifikationen från Fellingsbro folkhögskola som kan hänvisa till detta. Varje organisation/skola/aktör ansöker utifrån det specifika upplägg som gäller för just den organisationen och det systematiska kvalitetsarbete som de beskriver i ansökan.

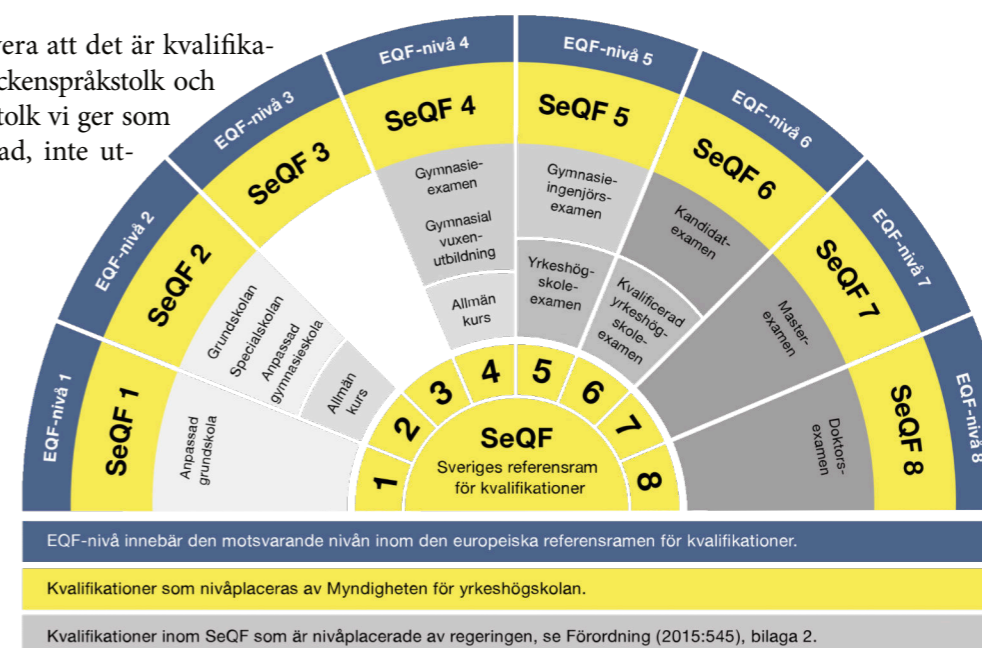


En avgift betalas innan ansökan börjar behandlas. Den avgiften betalas oavsett hur utgången på ärendet blir. Beslutet som Fellingsbro folkhögskola fått gäller i 10 år. Under de åren gör myndigheten en eller flera kvalitetsgranskningar. Om förutsättningarna för hur

kvalifikationen ges förändras måste skolan meddela detta till myndigheten. När de tio åren löpt ut görs en ny ansökan. På MYH:s hemsida kan ni via deras databas söka på vår kvalifikation teckenspråkstolk och dövblindtolk. .

Helena Sikh

Observera att det är kvalifikationen teckenspråkstolk och dövblindtolk vi ger som är SeQF:ad, inte ut-





MINGLANDE FOLK I UTSTÄLLNINGSSALEN

svt

DÖVAS DAG

 Fotograf: Kristian Käresjö Nelson

Redan klockan 05:00 satte jag mig på cykeln för att ta mig ner till tågstationen och påbörja den över sex timmar långa tågresan från Stockholm till Malmö. Och vad skulle man göra något sådant för, på en lördag dessutom, om inte för Dövas dag? STTF tycker det är viktigt att vi alltid finns representerade på Dövas dag, både för att man ska kunna hugga tag i oss och prata med oss om man vill, men kanske först och främst för att vi vill hålla oss uppdaterade om det senaste inom döv- och teckenspråkvärlden. Därför satte jag mig till slut på tåget lördagen den 16 september, och vid lunchtid nådde jag Malmö!

I år hade Malmö dövas förening Svenske tagit på sig att anordna Dövas dag, och evenemanget

ägde rum i Malmö Live Konserthus. Jag var bara där över lördagen men precis som brukligt fanns det aktiviteter och arrangemang även på fredagen och söndagen. Lördagen var den traditionella utställningsdagen, och då passade det perfekt att gå runt och mingla och även delta i aktiviteter och utmaningar som utställarna knäpat ihop.

Utställningslistan detta år innehöll många viktiga organisationer som till exempel Nationell kvinnojour och stöd på teckenspråk, NKJT (som nu fått sitt eget tecken - grattis!) och Primulagruppen. Den senare arbetar med familjehemsplacering och en av de anställda är själv döv och jobbar med teckenspråkiga barn som behöver placeras i en teckenspråkig familj. Jag reflekterade mycket över hur vi

tolkar skulle hantera såna situationer, och hos NKJT pratade vi om hur vi på bästa sätt bemöter utsatta kvinnor i vårt yrke. Här finns stoff för framtida STTF-föreläsningar!

Flera av skolorna som tillhandahåller tolkutbildningar hade montrar under utställningsdagen. Jag deltog i en frågesport som Stockholms universitet anordnade, där jag fick sätta mina gamla transkriberingskunskaper på prov. Iris Hadar hade en frågesport om organisationens egen historia, och den lämnade jag aningen mer hoppfull... men tyvärr har inget svar ännu kommit från någon av frågesporterna om när mitt förstapris anländer i brevlådan. Vi skylter på postgången.

”Hos NKJT pratade vi om hur vi på bästa sätt bemöter utsatta kvinnor i vårt yrke.”

Under dagen fanns det möjlighet att gå på olika föreläsningar. Några av utställarna som NKJT och Riksteatern Crea redovisade sitt arbete och berättade om kommande projekt, men vi kunde även ta del av mer personliga berättelser. Felicia Ferreira berättade om bristerna i svensk förlossningsvård, Pia Johnsson-Sederholm från Signalhundsförbundet berättade om signalhundar, och Chanelle Ferm delade med sig av sin resa som transkvinna. Men föreläsningen som många pratade om i efterhand var Erik Perhos berättelse om livet efter missbruk.

Den var gripande på flera sätt och verkar ha stannat kvar hos många av besökarna denna dag!

Undertecknad kvalificerade inte riktigt in i Seniorzonen än, men där fanns det också aktiviteter och föreläsningar. Man kunde ta del av en work-



DÖVAS DAG

shop om hemberedskap, lyssna på förslag kring olika typer av äldreomsorgslösningar för döva, och syssna på stand up med Florian Tirnovan.

Ville man ta sig en titt på utställningar fanns det såklart också tillhanda!

Sima Folkhögskolas konstutställning var en färgklick som inspirerade i lokalen. På vickväggarna som stod uppställda fanns bilder med naturmotiv och stadsmiljöer, och på borden stod andra konstverk i olika material och former. För den idrotts- och historieintresserade fanns det tidningsurklipp, fotoalbum och ett rullande bildspel från Dövas Världsspel, det som idag kallas Deaflympics, som hölls år 1973.

Efter en dag av mingel, tankeväckande samtal och insamlande av broschyrer och visitkort (och såklart det viktigaste: noggrant provsmakade av



DÖVAS DAG

godis ur alla utställares små skålar) var det dags att bege sig hemåt – men innan jag gick fick jag prova på att spela cornhole. Anna Pålsson från SDI höll i aktiviteten. Det gällde alltså att kasta tre ärtpåsar i en ring som stod alldeles för långt borta. När jag ställde mig på startlinjen sent på eftermiddagen hade ännu bara en person lyckats få i två ärtpåsar – ingen hade ännu lyckats pricka tre. Skulle det bli jag? Svar: nej. Jag satte noll. Men när jag lämnade Malmö Live, sliten och dan, kände jag mig ändå mycket nöjd efter en trevlig dag med många nyttiga utbyten och givande samtal. Dövas dag, vi ses nästa år!

Kristian Kåresjö Nelson



FST

Behov av gemensam handledning

Snart är 2023 slut och detta år har varit som en påse Gott & blandat, det har haft lite av allt. Vi får se vad 2024 har för spännande att erbjuda!

Vi i FST har sett att behovet av gemensam handledning har funnits och därför har vi under hösten ordnat två träffar med detta som tema. Det är många tolkcentraler som erbjuder handledning på arbetsplatsen, vilket vi är glada för eftersom det verkar efterfrågas. Dock är det ett gäng tolkar som inte har denna fina förmån, eller så är det tolkar som har handledning i jobbet, men som tycker det är skönt att samtala med andra kollegor i landet. Därför såg vi det som ett ypperligt tillfälle för oss i FST att genomföra detta. Vi har inte haft någon utbildad handledare med under samtalen, utan vi i styrelsen har tillsammans med medlemmarna utbytt erfarenheter, stöttat och handlett varandra.

Deltagarna har tyckt att det har varit värdefulla träffar och de har sett det som ett sätt att professionalisera sig ännu mer. En annan sak deltagarna sagt är att det spelar ingen roll hur länge man jobbat eller hur många uppdrag man genomfört, alla har haft någonting att komma med.

Förhoppningsvis kommer detta bli något som följer med in i nästa år, precis som tidigare forum där vi diskuterat bland annat etik och moral.

Årsmötet 2024 kommer att ske över Zoom den 27 januari. Det kommer även att vara någon typ av



föreläsning i anslutning till årsmötet. Har du något förslag på föreläsare får du gärna skriva till oss med tips: info@skrivochstolk.se. Mer information om upplägg och tider får ni när det närmar sig!

En person som inte längre kommer fortsätta i styrelsen är vår kära ordförande Evelina Alenäs. Det är några år sedan hon var aktiv skrivtolk, men hon har ändå varit en helt otrolig ordförande i alla dessa år. Evelina, du kommer vara oerhört saknad! Tack för alla dessa år! Hoppas att du i framtiden saknar oss så pass mycket att du snart kommer tillbaka.

Och till er medlemmar säger vi: Gott nytt år, så ses vi 2024!

Sekreterare Lina Silfwerbrand



öresundstolkarna

Öresundstolkarna 20 år!

2003 – 2023

Grattis Cilla – bra jobbat!

www.oresundstolkarna.se



”Deltagarna har tyckt att det har varit värdefulla träffar och de har sett det som ett sätt att professionalisera sig ännu mer.”

Efsli-konferens i Thessaloniki

Greklands andra största stad, Thessaloniki stod värd när Efsli och hela Europas tolkkår samlades för konferens med rubriken "Rights, right?" en helg i september. Åsa och Rebecca packade resväskan och reste för att representera STTF på plats.

I cirka tre års tid har styrelsen valt att prioritera annat över samarbetet med och deltagandet på Efsli och har därmed inte representerat på de sista konferenserna och inte heller deltagit på två årsmöten i rad. Vi har i och med detta varit ganska blinda för omfattningen av de oegentligheter och faktiskt den skandal som ledde till att hela styrelsen avgick och ersattes. Vi har via utskick från Efsli förstått att en rockad ägt rum men inte att det skulle handla om mer än vanlig föreningspolitik och personkemi. Skandalen handlar om pengar som försvunnit och vidlyftig användning av Efslis medel, främst av den tidigare ordföranden. Efter denna rockad har tillträdande styrelsen lagt mycket tid och engagemang på att göra en ordentlig genomlysning och förändring av Efslis arbetssätt, policys och riktlinjer. Ett arbete som inte är i hamn än men som redan börjar ge positiva ringar på vattnet. Tidigare deltagare av Efslis stora årsmöte minns säkerligen, med viss trötthet, de utdragna föredragningarna, bristen på transparens och genomarbetade dokument och åtta(!) timmar årsmöte alltid i anslutning till den årliga konferensen.

Detta årsmöte ersätts nu av två digitala möten: det första #NotRealAGM hålls i februari och är ett öppet diskussionsforum som välkomnar både medlemmar och andra intresserade. Detta forum fungerar också som ett förberedande möte för det riktiga årsmötet som sker digitalt i april ungefär. Efsli har sitt säte i Belgien och enligt belgisk lag

måste årsmötet hållas innan halvårsskiftet vilket omöjliggör årsmöte i samband med konferensen som alltid går av stapeln i september.

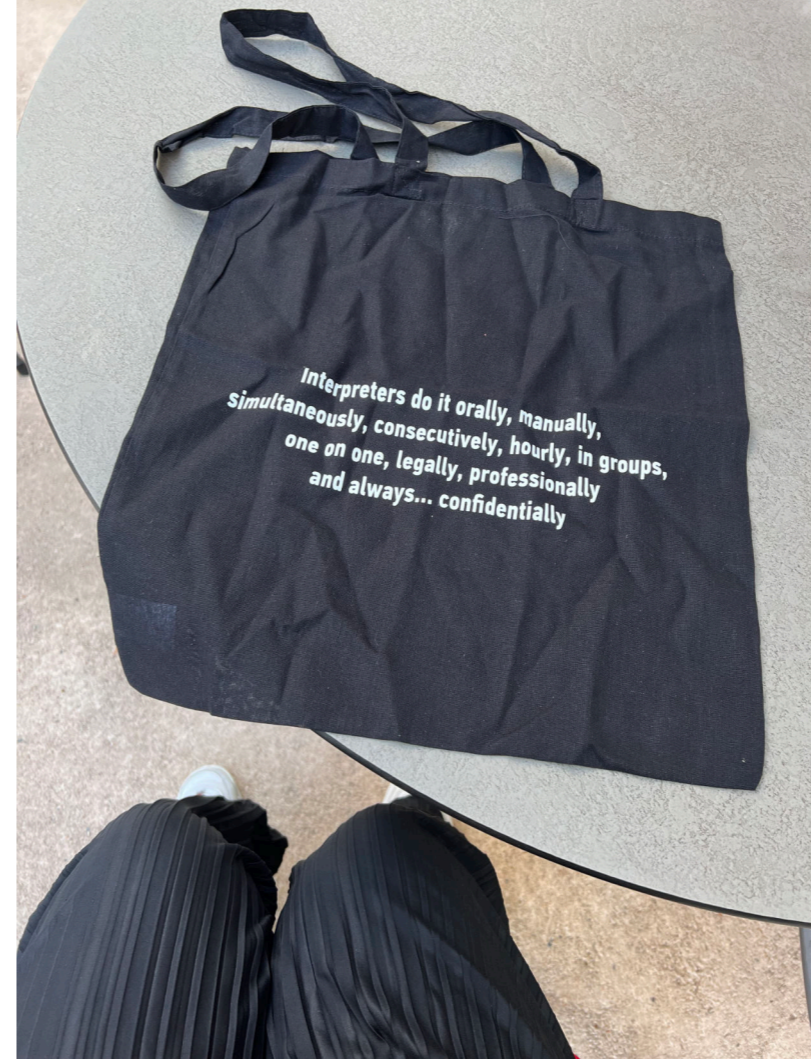
I anslutning till konferensen kommer det istället att hållas en Efsli-dag där alla medlemmar från de nationella föreningarna har en möjlighet att diskutera aktuella frågor och nätverka. Styrelsen i sin tur får en chans att ge en halvårsrapport samt få hjälp och stöd inför planering av kommande verksamhet. Dagen som ordnades här i Thessaloniki var både rolig och välplanerad och gav verkligen mersmak.

I början av december kommer ett informellt möte att hållas för de nationella medlemsföreningarna, vi återkommer med rapport från detta via nyhetsbrev.

Nuvarande styrelse är fyra kvinnor stark och består av ordförande Genny Brusegan Conte från Italien, sekreterare Isabelle Lombard från Frankrike, kassör Siegrid Leurs från Belgien samt ledamot Androniki Xanthopoulou från Grekland. För närvarande är det två vakanta platser i styrelsen som föreningen hoppas kunna fylla nästa år.



Foto: Åsa Byléhn



Allra först på dagordningen efter välkommandet till dagen och Grekland stod ett par omgångar blixtnätverkande. I namnbrickan vi alla bar fanns ett blankt uppslag och vi ombads att ta fram detta och hitta någon vi aldrig träffat tidigare och konversera i fem minuter. När dessa fem minuter var över skrev vi ett par ord som sammanfattade vad vi pratat om i varandras brickor. Förhoppningen var att underlätta samtalen under hela helgen i och med att kunna läsa på varandras brickor vilket spännande ämne denna kollega kan eller är intresserad av, och därmed sänka tröskeln till att inleda en pratstund. Kul!

Efsli har en enkät ute som de uppmanar så många tolkar som möjligt att besvara, vi har tidigare bifogat den i nyhetsbrevet men den finns även att hitta på deras hemsida (som är hemska rörig men sök på Efsli survey på valfri sökmotor så hittar du rätt). Enkäten är öppen till årsskiftet.

Alla evenemang som Efsli anordnar kommer framöver att alltid vara tillgängliga för både döva och hörande tolkar, dvs alltid hållas på både talad

engelska och internationella tecken.

En glad nyhet är att Efsli blivit beviljade projektpengar för ett treårigt projekt som döpts till Project GAIN - empowering sign language interpreters across Europe. Projektets syfte är att genom webinarium ge så många som möjligt tillgång till ny kunskap och verktyg. Mer information kommer när projektet drar igång.

Tidigare har det i anslutning till konferensen hållits en EfsliDI-träff, nätverket för döva teckenspråkstolkare. Denna grupp är avvecklad sedan en tid och istället har föreningen valt att satsa på en arbetsgrupp "signing space" vilken leds av Bo Hårdell från Danmark, och som kommer att jobba för att hitta ett sätt att inkludera alla på lika villkor vid kommande Efsliarrangemang.

Är du sugen på att jobba mer internationellt och vill driva Efsli vidare, så har styrelsen som sagt två vakanser som de gärna fyller upp. Det finns även ett flertal lediga platser i några av de elva arbetsgrupperna om du är mer intresserad av detta. Hör av dig till oss eller direkt till Efsli om du vill veta mer om de olika arbetsgrupperna och vad de gör.

Den såklart viktigaste rapporten från helgen kommer här: Det var mycket god mat, bra vin och okej fika. God saft men för torra kakor.

Junko lévy - professionaliseringen av teckenspråkstolkning i Japan, nuläge och utmaningar

Doktorandstudent på Humboldtuniversitetet i Berlin som forskar på teckenspråkstolkare och tolkning i Japan. Junko presenterade resultaten från en nyss avslutad mycket liten intervjustudie med två deltagare, en hörande tolk och en döv tolk, från olika provinser i Japan. Intervjustudien var första delen i hennes pågående doktorsavhandling.

Teckenspråkstolkning är i Japan fortfarande sett som ett välgörenhetsprojekt som görs på frivillig basis, vilket gör att de tolkar som finns inte kan

försörja sig på yrket och därmed finns det mycket få aktiva tolkar och ännu färre erfarna. Utbildningen som finns är inte nationell utan provinsial och lever en tynande tillvaro med svårigheter att upprätthålla kvaliteten. Att det finns mycket kvar att göra förstås ganska bra genom faktumet att det var så sent som 1979 som döva (och stumma) blev myndiga.

Döva tolkar har ingen möjlighet att utbilda sig och få behörighet. Det finns två tolkföreningar, men ingen av dem organiserar döva kollegor.

Junko lévy - professionaliseringen av teckenspråkstolkning i Japan, nuläge och utmaningar

Konferensens huvudtalare var David Wolfenden. En brittisk tolk, handledare och numera kurator, välkänd i Efsli-sammanhang sedan många år. Han talade under rubriken ”en skyldighet att lära och en rättighet att vara trygg”.

Föreläsningen inleddes med en briljant övning: ”säg bara vad jag tecknade”, där David gav oss en mening på teckenspråk och vi ombads tänka ut hur vi skulle ha taltolkat den. Därefter gav han oss en rad med personer och la till attribut på attribut, omständighet på omständighet och vi ombads att ändra position från sittande till stående och tvärtom om vårt ordval skulle förändrats på grund av den nya informationen. Det blev många skratt och ett riktigt jympapass för jodå, precis som vi vet så är det stor skillnad på vad vi säger när det är en tonåring på kollo, en tonåring framför en pastor, en VD inför utländska gäster eller en VD till sin mamma även om de tecknar exakt likadant. Davids poäng var helt enkelt att beslut som vi tolkar tar inte alltid är baserade på översättningens tekniska korrekthet utan ”beror på”.

Detta betyder att det är otroligt viktigt med ett reflekterande arbetssätt eftersom det inte går att enbart på ord och tecken som uttalats i en viss situation avgöra om översättningen blev rätt. I sin tur innebär det att vi behöver ha möjlighet att reflektera över vårt arbete och David betonade vikten av trygga rum där vi vågar dela med oss av

”Learn by experience? No! Learned by reflecting on experience”

våra erfarenheter och tankar och därmed kan utvecklas. Rum med ett öppet klimat och beredvillighet utan dömande åsikter och illvilja.

Tolkar tar en mängd beslut före, under och efter varje uppdrag och vi vet inte alltid vad vi baserar våra beslut på. Som David formulerade det: en omedveten tolk kan inte utveckla sig.

Nycklar för att lyckas med reflektion tillsammans med andra:

- Lyssna utan att döma
- Öppet och konfidentiellt
- ”Godtrogen vård” dvs att ha inställningen att jag tror på dig och det du säger

Han rekommenderar att delta i grupper och kanske allra helst med kollegor som INTE känner dig eller området och tolkanvändarna du möter, för en så fri upplevelse som möjligt. Dina gruppdeltagare känner bara då till exakt det du berättar för dem och har ingen egen tidigare åsikt om ärendet eller sitter och funderar på om det möjligtvis är tolkanvändare X du har jobbat med. David själv håller sedan cirka tio år i grupper över zoom med deltagare från flera olika länder, så att jobba digitalt för den som inte har kollegor på rimligt avstånd verkar fungera alldeles utmärkt.

Jag vill avsluta med den här bilden och verkligen instämma med David:



Dr Naomi Sheneman – Med målet en rättvis behandling för döva teckenspråkstolkare

Ännu ett välbekant namn i Efslisammanhang. Naomi har jobbat inom området i över 20 år, både som aktiv tolk och som forskare och föreläsare. Hon var Gallaudets andra döva doktor i tolkning.

Föreläsningen i Thessaloniki handlade om den undersökning hon gjort om döva tolkar och deras upplevelse av att jobba som tolk, attityd från kollegor, chefer och kunder samt möjlighet till arbete. Denna skickades ut via hennes kanaler och kontakter på internet och besvarades av totalt 42 tolkar från Nord- och Sydamerika samt Europa. Detta är såklart inte ett tillräckligt stort eller slumpmässigt underlag för att kunna generalisera, men ändå en fin och väldigt nedslående fingervisning. Även om förståelsen för behovet av döva teckenspråkstolkare ökar, och stödet från tolkkåren generellt är starkare nu, möter ändå döva tolkar ett så kallat inlindat, osynligt förtryck i form av förminskanden, undanhållande av information och utestängning från arbetsmarknaden. Deltagarna rapporterar tyvärr att de motarbetas i alla led, av beställare som inte förstår syftet, av hörande kollegor som upplever sig hotade och ifrågasatta, och av arbetsgivare som inte värdesätter deras kompetens. Sheneman hoppades att hennes sammanställning skulle leda till bra samtal och idéer på plats i Grekland och därmed vidare arbete för att komma till rätta med denna felbehandling av döva tolkar överallt.

Åsa Byléhn



Redaktionsnytt!

Uppmärksamma läsare har kanske lagt märke till att Tolktrycket från och med förra numret har fått ett lite annorlunda formspråk. Det har vi Sanna Löfström att tacka för! Vi välkomnar härmed Sanna till redaktionen. Hon kommer huvudsakligen att jobba med layout och se till att tidningen får ett tilltalande yttre, men hon är också en fena på att skriva och fota. Sanna är liksom resten av redaktionen örebroare och har jobbat som tolk sedan 2021.

Under 2024 sker även en del andra förändringar inom redaktionen, vilket påverkar utgivningen av Tolktrycket. Två av oss fyra redaktionsmedlemmar väntar barn i december 2023 och kommer att ta lite föräldraledigt under kommande år. Därför planeras Tolktrycket endast utkomma med tre nummer under 2024. Styrelsen kommer att hjälpa till att fylla vår medlemstidning med en massa intressant innehåll, och som vanligt tar vi väldigt gärna emot texter och bilder från er, våra medlemmar!

(Om fler personer hjälps åt, kanske vi t.o.m. kan få ihop ett fjärde nummer...)

Vi i redaktionen vill också passa på att tacka för den respons vi får på vårt ideella arbete! Det är alltid roligt och givande att få uppskattning och synpunkter på det vi gör.

God jul och Gott nytt år

önskar

Alva, Maria, Sanna & Silke

Tolk- och översättarservice

Ibland stöter vi teckenspråkstolkar på andra slags tolkar, de som tolkar mellan talade språk. Det kan vara till exempel vid ett vårdbesök eller ett föräldramöte. Tolktrycket blev nyfikna på hur det egentligen fungerar att anlita en sådan tolk, och hur organisationen kring det ser ut. Vi kontaktade Tolk- och översättarservice i Region Örebro län.

(En annan diskussion är vad som är den korrekta benämningen för de tolkar som inte är teckenspråkstolkar. Språktolk? Kontakttolk? Men det kommer vi att fördjupa oss i i ett annat nummer av Tolktrycket.)

Beatrica Puska, samordnare, berättar om hur Tolk- och översättarservice i Region Örebro län fungerar:

Tolk- och översättarservice är ett område i för-

valtningen Företagshälsa och tolkförmedling, som leds av en gemensam politisk nämnd för Region Örebro län och åtta av länets kommuner. Vi är en förmedling dit regionen och kommunernas verksamheter kan vända sig för att boka tolk- och översättningstjänster. Syftet med tolkförmedlingen är att skapa förutsättningar för våra kundorganisationer att erbjuda jämlik samhällsservice till länsinvånare som inte behärskar svenska.

Tolkning kan ske i olika former på plats eller distans. Det vanligaste är att tolkningar genomförs på plats hos kund där tolken sitter med i rummet tillsammans med tolkanvändare och patient/klient, eller via telefon då tolken deltar på distans. Utöver detta erbjuder vi även en telefontjänst för korta akuta tolkningar i arabiska och somaliska kallad Tolk Online, trepartssamtal, skärmtolkning och meddelandeservice. Det är kunden som bokar



tolk som bestämmer vilken typ av tolkning hen vill ha.

Personalstyrkan består av sju tolkförmedlare, en tolksamordnare, två administratörer samt en områdeschef. Alla utom områdeschefen arbetar helt eller delvis med att hantera de tolkbokningar som kommer in till förmedlingen. För att kunna ge våra kunder bästa möjliga service har vi flera kontaktvägar såsom kundwebb, mejl och telefon.

Vi erbjuder även professionell översättning till och från drygt 30 språk. Vi hanterar alla typer av dokument som exempelvis brev, kallelser, utredningar och journaler. Vi erbjuder även bestyrkta översättningar. Det är endast auktoriserade translatorer som finns i Kammarkollegiets nationella register över auktoriserade translatorer som kan bestyrka översatta handlingar. Viktigt att särskilja är att det är översättare och translatorer som översätter skrift, medan tolkar tolkar det som sägs.

Det finns cirka 400 tolkar och översättare som är anslutna till vår förmedling, och de tillsammans behärskar omkring 120 språk och dialekter. I vissa mindre frekventa språk finns det endast ett fåtal tolkar i hela landet. Det kan därför hända att det kommer in en bokning i ett språk som ingen av våra anslutna tolkar tolkar i. Då får vi ta kontakt med andra tolkförmedlingar för att se om de kan tillhandahålla en distanstolk. Det rör sig om väldigt få fall; under 2023 är det endast 2,5% av de inkomna bokningarna som inte kunnat tillsättas med tolkar anslutna till förmedlingen.

Vi anlitar främst tolkar som gått grundutbildning till kontakttolk eller som är auktoriserade. Grundutbildningen till kontakttolk är en ettårig eftergymnasial yrkesutbildning som ges av studieförbund och folkhögskolor. Auktorisation utfärdas av Kammarkollegiet. För tolkar som inte gått grundutbildningen går det även att få sina kunskaper validerade för att på så sätt få ett utbildningsbevis

”Syftet med tolkförmedlingen är att skapa förutsättningar för våra kundorganisationer att erbjuda jämlik samhällsservice till länsinvånare som inte behärskar svenska”

INTERVJU

på att ens kunskaper motsvarar grundutbildningens examensmål.

Vi har inga anställda tolkar, utan anlitar tolkar på frilansbasis. Tolkuppdrag tilldelas tolkarna enligt en prioriteringslista som baseras på fyra kriterier: utbildning, antal verksamhetsår, tillgänglighet samt eventuella avvikelser. Arvodet består av timarvode, samt resekostnader vid platstolkningar. En tolks timarvode beror på vilken kompetens och utbildningsnivå hen har. I första hand anlitar vi auktoriserade tolkar med specialkompetens, auktoriserade tolkar och utbildade tolkar. Tolk som anlitas av oss kan komma till vårt kontor för att träffa varandra, ta en kaffe eller vila mellan uppdragen. De har där även möjlighet att träffa vår personal ifall de har frågor och behöver prata med en förmedlare.

Det är alltid myndigheten som bokar tolk och står för tolkkostnad när det behövs för att de ska kunna kommunicera med en klient eller patient. Om en privatperson behöver tolk för att exempelvis delta i ett privat event är det hen själv som bokar

och betalar för tolken. Tolkbeställningar kommer främst från kommunala och regionala verksamheter inom region Örebro. Det är mycket sällan som privatpersoner kontaktar oss för att boka tolk.

Eftersom det är myndigheten som bokar tolk, påverkar inte patientens eller klientens bostadsort vem som bokar tolk. Det vill säga, om en örebroare skulle vara i behov av till exempel läkarvård i Stockholm så kommer det sjukhus hen uppsöker att ombesörja att en tolk bokas, inte Region Örebro län, och vice versa.

I teckenspråkstolkvärlden finns en diskussion om vad vi kallar tolkar mellan talade språk. Vad kallar dessa tolkar sig själva?

– Det vanligaste är att tolkarna kallar sig ”tolk” men i vissa sammanhang, för att kunna förtydliga vilken typ av tolkning det rör sig om så används även ”kontakttolk”.

Intervjuad av Alva Rosengren-Blom



1	8	4	3	7	5	2	6	9
5	3	6	2	9	4	1	8	7
7	9	2	8	1	6	3	5	4
2	4	9	6	5	7	8	1	3
3	5	8	9	2	1	7	4	6
6	7	1	4	3	8	9	2	5
8	2	7	5	4	9	6	3	1
9	6	5	1	8	3	4	7	2
4	1	3	7	6	2	5	9	8

Tolk- och översättarservice ställer höga krav på språk- och realiakunskaper hos våra tolkar.

För att bli tolk hos Tolk- och översättarservice bör du därför:

- ha bott i Sverige i minst 5 år
- vara 20 år eller äldre
- vara intresserad av språk och kommunikation och ha gedigna språkkunskaper i både svenska och tolkspråket. Du måste kunna läsa och förstå informations- och facktexter samt kunna skriva på båda språken
- ha en god utbildningsbakgrund motsvarande lägst treårigt gymnasium samt god samhällsorientering om Sverige och landet där tolkspråket talas
- vara stresstålig, nyfiken, öppen och trivas med ett omväxlande arbete

- tycka om att möta människor
- kunna iaktta tystnadsplikt och uppträda balanserat
- kunna agera opartiskt samt lyssna aktivt och koncentrerat.

Region Örebro län (2023) Arbeta som tolk. <https://www.regionorebrolan.se/sv/tolkwebben/tolk--och-oversattarservice/arbete-som-tolk/> (Hämtad 2023-11-12)

“Tolk är inte en skyddad yrkestitel i Sverige. Därför kan en tolk i princip vara vem som helst som behärskar två språk och som muntligt förmedlar ett ‘budskap’ från ett språk till ett annat.”

Socialstyrelsen. (2016) Tolkar för hälso- och sjukvården och tandvården. <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2016-5-7.pdf> (Hämtad 2023-11-12)

A winter scene featuring a snow-covered wooden signpost and a lantern against a clear blue sky. The signpost has a wooden beam with the word 'SERRVAL' visible. The lantern is dark with a textured glass panel. The background shows snow-covered evergreen trees.

ÅRSMÖTE 2024

STTF:s årsmöte 2024 kommer att äga rum i Örebro den 23-24 mars.

Mer info kommer!